

A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK FELELŐSSÉGE

A Kormány [T/10528.](#) számú, A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról benyújtott törvényjavaslata többek között az új Polgári Törvénykönyv vezető tisztségviselők külső felelősségével kapcsolatos szabályainak módosítását tartalmazza.

- A jogi személyekre, így a vezető tisztségviselőkre vonatkozó joganyag a monista rendszerű, kereskedelmi és társasági jogi szabályokat is inkorporáló Polgári Törvénykönyvben (Ptk.) találhatóak. A jogi személyekről a Harmadik Könyv rendelkezik, a felelősségi szabályokat a kötelekről szóló Hatodik Könyv tartalmazza.
- A Ptk. újításként az összes jogi személyre alkalmazandó általános szabályokat vezetett be, s jelentősen megnövelte a jogi személyekre vonatkozó szabályok mennyiségét.
- A felelősség általános polgári jogi szabályozása az új törvénnyel módosult.
- A Ptk. hatályba lépésével a vezető tisztségviselők felelőssége fokozódott.
- Vitás pontként jelentkezett a vezető tisztségviselők harmadik személyekkel szembeni deliktuális felelőssége, mely esetben a jogi személyre korlátozott felelősséggel operáló megoldás helyett a tisztségviselők azzal egyetemlegesen tartoznak helytállni.

A 2014. március 15-én hatályba lépő [2013. évi V. törvény](#), a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) Harmadik Könyve tartalmazza a jogi személyekre, ezen belül a vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályokat. A vezető tisztségviselők felelőssége több irányú: fennállhat magával a jogi személlyel, a jogi személy hitelezőivel szemben. Az új Ptk. az [1959. évi IV. törvény](#) (rég Ptk.) szabályozásához képest merőben új szabályt fogalmaz meg a vezető tisztségviselők deliktuális felelősségére vonatkozóan. A társaság „életének” különböző szakaszaiban – amikor az előtársaságként működik, vagy esetleg felszámolási eljárás alatt áll – a vezető tisztségviselő felelőssége is a társaság fennállása alatt alkalmazandó általános szabályoktól eltérő módon alakul.

A Ptk. vezető tisztségviselők felelősségére vonatkozó újításai és azok hatása:

A felelősség általános szabályozása a régi Ptk. szabályaihoz képest jelentősen módosult:

- A vezető tisztségviselő felelőssége fokozódott magával a jogi személlyel (belső felelősség) és harmadik személyekkel szemben is (külső felelősség).
- A vezető tisztségviselő által harmadik személynek okozott kár esetén a szerződésen kívüli felelősség szabályai alkalmazandók. Ebben az esetben a vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel.
- Kiterjesztett felelősségi szabályokat állapít meg a vezető tisztségviselő fizetésektelenséggel fenyegető helyzetben folytatott tevékenységére vonatkozóan, ha az eljárás végül a társaság jogutód nélküli megszűnéséhez vezet. Ebben a helyzetben a tisztségviselőnek a hitelezői érdekek figyelembe vételével kell eljárnia. Ha nem így tesz, és az eljárás végén kielégítetlen hitelezői követelések maradnak fenn, a vezető tisztségviselő a deliktuális felelősség szabályai szerint felel.
- A fokozott felelősség megteremtésének hatására a vezető tisztségviselők felelősségbiztosításának intézménye egyre inkább alkalmazást nyer a gyakorlatban.

A PTK. FELELŐSSÉGI RENDSZERE

A magyar magánjog a **teljes kártérítés elvének** alapján áll. Ennek alapján a károkozónak – kimentés elmaradása esetén – a vagyoni kár mindhárom elemének, vagyis a károsult vagyonyában beállott értékcsökkenés, az elmaradt vagyoni előny és a vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges költségek megtérítésével kell számolnia.

A régi Ptk. egységesen szabályozta a szerződésszegéssel okozott (kontraktuális) és a szerződésen kívül okozott károkért fennálló (deliktuális) felelősséget [rég Ptk. 339. § (1)]. Mind a megtérítendő kár, mind a felelősség alóli kimentés tekintetében fennállt az egységesség, minimalizálva ezzel a két felelősségtípus gyakorlatban történő elhatárolásának jelentőségét (Vékás 2014).

A Ptk. szakít az egységes kártérítési jog rendszerével. A felelősségi szabályokat a hatodik, kötelmi jogi könyvben helyezte el a jogalkotó, külön szabályokat megfogalmazva a kontraktuális (Ptk. 6:142. §) és a deliktuális (Ptk. 6:519.§) felelősségre. A két típus megkülönböztetésének jelentősége az azokat megalapozó cselekményben keresendő: **kontraktuális felelősség** esetén a károkozó magatartás a szerződéses kötelezettség, míg a **deliktuális felelősség** esetén a károkozás általános tilalmának (Ptk 518. §) megszegése. Ez a körülmény alapozza meg többek között a felelősség alóli kimentési feltételek eltérő alakulását. A vezető tisztségviselő a jogi személlyel szemben a kontraktuális, a hitelezőkkel és harmadik személyekkel szemben a deliktuális felelősség alapján köteles helytállni.

A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ JOGÁLLÁSA

A Ptk. a jogi személyekről szóló általános rendelkezések közt elsőként deklarálja a **jogi személy jogképességét**, mely így jogok és kötelezettségek alanya lehet. A jogi személy – absztrakció lévén – saját tevékenységre nem képes, így megnyilvánulni, kárt okozni csak meghatározott természetes személyek cselekményeinek betudásával

(magának a jogi személynek a magatartásaként való értékelésével) képes.

A jogi személy **működését két szerv biztosítja**: a döntéshozó szerv és az ügyvezető szerv. A döntéshozó szervet a jogi személy tulajdonosai, tagjai, alapítói alkotják, az ő feladatuk az ügyvezetés kijelölése. Az ügyvezetés, mely a társaság

működéséhez szükséges alapvető feladatok ellátását jelenti, a vezető tisztségviselő feladata, aki ezt a társaság érdekeinek szem előtt tartásával, a jogszabályok adta keretek között köteles végezni.

A vezető tisztségviselővel szembeni követelmények:

- *nagykorú, természetes személy*
- *cselekvőképés, vagy korlátozottan cselekvőképés, ha a korlátozás a vezető tisztségviselői tevékenységre nem vonatkozik*
- *feladatait személyesen köteles ellátni*
- *kizáró okok hiánya (Ptk. 3:22.§)*

A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐI FELELŐSSÉG

A vezető tisztségviselő felelősségének intézménye oldja fel azt a helyzetet, hogy az ügyvezetés – a jogi személy napi irányítása – elválnak a tulajdonosok, a jogi személy vagyont biztosító személyek körétől. A vezető tisztségviselő így tulajdonosi érdekeltség nélkül is viselni fogja károkozásának következményeit (Kisfaludi, 2014).

A vezető tisztségviselő károkozása **három kategóriába** osztható, mely kategóriákban a felelősség eltérően alakul.

FELELŐSSÉG A BELSŐ KÁROKOZÁSÉRT

Ebbe a körbe a vezető tisztségviselő által a jogi személynek okozott károk tartoznak. A felelősség szabályai a Harmadik Könyv általános rendelkezéseinél találhatóak.

Mivel a konfliktus ebben az esetben a döntéshozó szerv és az ügyvezetés között áll fenn, a vezető tisztségviselő felelősségre vonása a **szereződésszegéssel okozott károkért való felelősség** szabálya szerint alakul.

Ha a vezető tisztségviselő nem a jogi személy érdekeit szem előtt tartva, a jogszabályokat követve járt el, s a jogi személyt emiatt **érdeksérelem** éri, a szerződészegés megállapítható. A vezető tisztségviselő az ezzel okozati összefüggésben keletkezett kár megtérítésére kötelezhető, amennyiben károkozását nem tudja kimenteni. A **kimentéshez** bizonyítania kell, hogy a kárt olyan ellenőrzési körén kívül eső körülmény okozta, mely a vezető tisztségviselői posztot megalapító szerződés megkötésekor nem volt előre látható, valamint, hogy nem volt elvárható, hogy ezt a körülményt elkerülje vagy elhárítsa.

HITELEZŐKNEK OKOZOTT KÁROK

A Ptk. a jogi személyekről szóló könyv speciális szabályainál, az egyesület, gazdasági társaságok és szövetkezet esetén rendezi a vezető tisztségviselő, mint a jogi személy képviselőjének felelősségét a **fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe jutott társaság** működésével összefüggésben.

A vezető tisztségviselő, mint a jogi személy nevében a külvilág felé cselekvésre felhatalmazott képviselő felelősségének megállapítására akkor kerül sor, ha a felszámolási eljárás

a jogi személy megszűnésével végződik, kielégíthetetlen hitelezői követelések maradnak fent, valamint bizonyításra kerül, hogy a vezető tisztségviselő az adott időszakban **nem vette figyelembe a hitelezői érdekeket**. A szabály célja a veszélyeztetett helyzetben kísértő túlságosan nagy kockázatvállalások, a társasági vagyonnal való könnyelmű rendelkezés megakadályozása a társaság részéről.

Egyetemleges felelősség

Az egyetemleges felelősség konstrukciója alapján többen együttesen tartoznak helyt állni a bekövetkezett kárért.

A károsult a kártérítést a károkozók bármelyikétől követelheti, a károkozók egymás közt pedig felróhatóságuk arányában - ha ez nem állapítható meg, egyenlő mértékben viselik a kárt.

A szabály elődje a gazdasági társaságokról szóló [2006. évi IV. törvényben](#) (Gt.) található, mely szerint ebben a helyzetben a vezető tisztségviselőnek a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján kellett eljárnia. Az új szabály tehát – mely már nem követel meg elsődlegességet – teret enged a jogi személy tulajdonosai érdekeinek ér-

vényesülésére, a hitelezői érdekek mellett. A vállalható kockázat növekedésével azonban a **vezető tisztségviselő felelőssége is megnőtt**.

A vezető tisztségviselő ebben az esetben a **deliktualis felelősség** szabályai szerint tartozik helyt állni, vagyis a mentesüléshez felróhatóságának hiányát kell bizonyítania.

Az új szabály **előnye** a hitelezők szempontjából nyilvánvaló, **hátránya** lehet azonban a kockázatvállalási hajlam túlzott hanyatlása, mely összességében negatív hatást gyakorolhat a piaci viszonyokra (Kisfaludi, 2014).

HARMADIK SZEMÉLYEK KÁROSODÁSA

A vezető tisztségviselő felelősségével kapcsolatos új szabályok közül a legtöbb kritika a harmadik személyekkel szemben fennálló felelősség rendezését érte.

A Ptk. a kötelekről szóló Hatodik Könyvben a vezető tisztségviselő és a jogi személy **egyetemleges felelősségét** deklarálja szerződésen

kívül, harmadik személynek okozott károk esetén.

A félreértések, aggodalmak, amelyek a szöveg szó szerinti, kontextust figyelmen kívül hagyó értelmezéséből adódtak, a vezető tisztségviselő gyakorlatilag korlátlan felelősségét vetítették előre. Ezzel szemben nem tartozik ebbe a körbe az az eset, amikor a vezető tisztségviselő szerződés alapján jár el, valamint a vezető tisztségviselő jogi személynek betudott nyilatkozatai alapján fennálló felelősség sem. A törvényjavaslat ezt a kárfelelősségi szabályzatot teszi egyértelműbbé.

A vezető tisztségviselő akkor fog a **deliktuális felelősség** szabályai szerint felelni, ha e jogviszonyával összefüggésben, vagyis ügyvezetési tevékenysége körében a társaság saját szervezetén kívül eső, harmadik személynek kárt okoz és ez a károkozás neki felróható.

A korábbi szabályozás ebben az esetben a felelősséget a jogi

személyre telepítette. Az új megoldás amellett, hogy **növeli a felelősség mértékét** a vezető tisztségviselőnél, s ez várhatóan a felelősséget korlátozó, illetve kizáró eszközök alkalmazásához fog vezetni a társasági jogban, a **károsult számára jelentős előnyökkel** jár – hiszen ebben az esetben kártérítési igényének megtérítésére a jogi személy vagyona mellett a vezető tisztségviselő vagyona is rendelkezésre áll. Így a jogszabályba beépül bírói gyakorlatban már kialakult azon tényállást, mely szerint, ha a vezető tisztségviselő a kárt szándékosan okozza, a jogi személy felelőssége mögé bújva nem tud mentesülni, hanem a harmadik személy felé közvetlenül is felel.

A vezető tisztségviselő felelőssége szabályok a Ptk.-ban		A károsult		
		Társaság	Hitelezők	Harmadik személyek
Felelősségi alakzat	Szerződésszegéssel	3:24. §		
	Szerződésen kívüli károkozással		3:86. § (2) 3:118. § 3:347. § (3)	6:541. §

Forrás: Kisfaludi

Források:

- [2013. évi V. törvény](#) a Polgári Törvénykönyvről
- [Bocsák, Katona & Szuchy Ügyvédi Társulás: Vezető tisztségviselői felelősség - Még nincs kialakult bírói gyakorlat - Ellentmondások a Ptk. és az Mt. rendelkezései között](#)
- Csehi Zoltán - Szabó Marianna: A vezető tisztségviselő felelőssége. Bp., Wolters Kluwer Kft., 2015.
- [Duna Szilvia: Alaptalanul riogat a sajtó: nem lesz káosz a társasági jogban](#)
- [Gárdos István - Gárdos Péter: A vezető tisztségviselők felelőssége az új Polgári Törvénykönyvben](#)
- Kisfaludi András: A jogi személy vezető tisztségviselőinek felelőssége az új polgári törvénykönyvben. In: (L)ex cathedra et praxis. Ünnepi kötet Lábady Tamás 70. születésnapja alkalmából. Bp., Pázmány Press, 2014.
- Sárközy Tamás: Polgári jog. A jogi személy. Az új Ptk. magyarázata II/VI. Bp., HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., 2013.
- Vékás Lajos - Gárdos Péter: Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. Wolters Kluwer, Bp., 2014.
- Vékás Lajos - Vörös Imre: Tanulmányok az új Polgári Törvénykönyvhöz. Bp., Wolters Kluwer, 2014.